

doi: 10.3935/rsp.v25i1.1519

KONFERENCIJA »STANJE I PERSPEKTIVE U RADU S BESKUĆNICIMA«

Rijeka, 10. listopada 2017.

Konferencija »Stanje i perspektive u radu s beskućnicima« u organizaciji Hrvatske mreže za beskućnike i udruge »Oaza«, održala se 10. listopada 2017. u Rijeci u okviru 11. nacionalnog susreta o beskućništvu. Prije početka Konferencije održana je prigodna akcija s ciljem podizanja svijesti javnosti o problematici beskućništva. U sklopu javne akcije udruge koje pružaju skrb beskućnicima na području Hrvatske predstavile su svoj rad i proizvode javnosti na riječkom Korzu nakon čega je započela Konferencija. Konferencija se sastojala od ukupno sedam izlaganja te završne rasprave.

Konferencija je započela prikazom kraćeg video uratka Hrvatske mreže za beskućnike o problematici beskućništva u Hrvatskoj s naglaskom da se beskućništvo može dogoditi svakome. Konferenciju je riječima dobrodošlice otvorio Dejan Travića, predsjednik udruge »Oaza«, koja je bila domaćin ovogodišnjeg 11. nacionalnog susreta o beskućništvu. Na Konferenciji su sudjelovali predstavnici Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ureda pučke pravobraniteljice, lokalne i regionalne vlasti, Hrvatske mreže za beskućnike, OCD-a iz cijele Hrvatske koje skrbe o beskućnicima, centara za socijalnu skrb, zdravstvenih ustanova, policijske uprave, regionalnog zavoda za zapošljavanje i lokalni mediji.

Službeni dio konferencije započeo je izlaganjem prof. dr. sc. Zdenka Babića pod nazivom *Programi i mjere za ublažavanje siromaštva: stanje i perspektive unaprijednja*. U izlaganju je istaknut visok postotak

stanovništva koje je kontinuirano u riziku od siromaštva u Hrvatskoj (oko 20%) te je naglašena veza između stanja gospodarstva i socijalne isključenosti. Naglašeno je kako Hrvatska pripada skupini pet zemalja s najvećom stopom rizika od siromaštva u EU-u. Istaknuta je potreba vođenja nacionalne politike zaštite siromašnih građana te je izlagač istaknuo kako je Hrvatska na dnu Europske unije po socijalnim izdacima. Problematiziran je sustav takozvanih »malih socijalnih transfera« koji je istaknut kao problematičan upravo zbog niskih izdataka te je istaknuta potreba za boljim targetiranjem korisnika ovog sustava naknada. Izlagač se dotaknuo problema stigmatiziranja korisnika prava u sustavu socijalnih naknada te problema pretjerane birokratiziranosti sustava. Naglasio je kako je dezinformacija da su izdaci za socijalne transfere veliki, ali također da je sustav neučinkovit. Zaključna razmatranja naglasila su potrebu osiguranja dostupnosti i adekvatne razine socijalne pomoći svim građanima u riziku od siromaštva.

Drugo izlaganje naziva *Kome uopće trebaju istraživanja? Prikaz rezultata i smjernica prvog reprezentativnog istraživanja o beskućništvu u Republici Hrvatskoj* održala je prof. dr. sc. Olja Družić Ljubotina. Istraživanje je između ostalog ukazalo na zanimljive karakteristike ispitanika prije zapadanja u status beskućnika. Tako je, primjerice, 39,7% ispitanih prije ulaska u beskućništvo bilo u statusu podstanara, a prosječna duljina trajanja radnog staža ispitanih iznosi 14 godina. Prema istraživanju, prosječna duljina trajanja statusa beskućnika iznosi 5 godina, dok najveći broj ispitanih 3 godine provodi u beskućništvu. U posljednjih godinu dana ispitanici su 2-3 puta boravili u bolnici, što ukazuje na poražavajuću sliku njihova zdravstvenog stanja. Kao najvažniji uzroci beskućništva istaknuti su gubitak posla i dugotrajna nezaposlenost. Za kraj je posebno istaknuta

emocionalna dimenzija života korisnika gdje se posebno ističe nedostatak veza s primarnim obiteljima.

Drugi dio Konferencije započeo je izlaganjem Đordane Barbarić, predsjednice udruge MoST iz Splita pod nazivom *Izazovi ETHOS tipologije*. Barbarić je u izlaganju istaknula problem zakonske definicije beskućnika u Zakonu o socijalnoj skrbi. Predstavila je ETHOS tipologiju beskućništva i stambene isključenosti¹. Istaknula je kako je beskućništvo u Hrvatskoj prema definiciji iz Zakona o socijalnoj skrbi još uvijek ograničeno na najvidljiviju i najpotrebitiju kategoriju osoba bez krova nad glavom i da takav pristup ne uzima u obzir osobe koje žive u prihvatilištima za beskućnike ili koje žive u vrlo nesigurnim uvjetima stanovanja, neadekvatnim stanovima kao ni osobe koje su suočene s rizikom beskućništva zbog vrlo nesigurnog stanarskog prava. Nadalje, naglasila je važnost šire definicije beskućnika u Zakonu o socijalnoj skrbi, a prema ETHOS tipologiji beskućništva i stambene isključenosti. Također, Barbarić je govorila o problematici socijalnog stanovanja u Hrvatskoj te potrebi donošenja strategije socijalnog stanovanja. Govorila je o važnosti socijalne prevencije i socijalne integracije beskućnika, kao i važnosti građanske solidarnosti. Izlagačica je istaknula kako je naša civilizacijska obveza da napravimo sve što je u našoj nadležnosti da zbrinemo izbjeglice i migrante. Ono što se pokazalo kao najveća prepreka u kontekstu s ovom ranjivom skupinom je jezik, ali i kulturološke razlike i tromost sustava da odgovori brzo i adekvatno na potrebe djece bez pratnje i odraslih migranata, azilanata i tražitelja azila.

Izlaganje Dejana Travice pod nazivom *Beskućnici i ovisnosti* donijelo je prikaz prakse rada udruge »Oaza« iz Rijeke koja

skrbi o beskućnicima ovisnicima. Prikazan je rad udruge koja ima dugogodišnje iskustvo u radu s beskućnicima ovisnicima, kojima smještaj u prihvatilištu vrlo često služi kao priprema za odlazak u komunu. Praksa udruge je da korisnike koji nisu u stanju održati apstinenciju i učestalo krše kućni red upućuje na obvezu liječenja te im se osigurava smještaj nakon povratka s liječenja. Stabilni korisnici na terapiji i apstinenti uključuju se u resocijalizaciju. Kao najveći izazovi rada s ovom populacijom istaknuta je kontrola ovisnika te promjene stanja ličnosti, snižen prag tolerancije, agresija i smanjena radna sposobnost korisnika kao posljedica ovisnosti. Preporuke iz primjera dobre prakse udruge »Oaza« idu u smjeru uključivanja korisnika u grupe samopomoći te izoliranjem korisnika od vidljivog utjecaja kao i važnom podrškom korisnika u procesu apstinencije.

Drago Lelas, ispred udruge MoSt održao je izlaganje pod nazivom *Beskućnici na tržištu rada*. Izlaganje je tematiziralo prilike beskućnika na tržištu rada iz primjera korisnika/ca Centra za beskućnike/ce udruge MoSt s osvrtom na europske primjere dobre prakse. Kao najznačajniji problemi za integraciju beskućnika na tržište rada istaknuti su: životna dob i obrazovna struktura korisnika, uglavnom skromno prethodno radno iskustvo te osobni problemi korisnika (invaliditet, bolest, manjak motiviranosti i slično). Gubitak prava iz sustava socijalne skrbi, skupo i nesigurno podstanarstvo kao i potražnja poslodavaca za jeftinom radnom snagom, otežavajuće su okolnosti iz okoline koje također otežavaju proces izlaska iz začaranog kruga beskućništva. Istaknuto je kako socijalna poduzeća i zadruge nude potencijal za zapošljavanje ove ranjive skupine jer primjenjuju koncept zapošljavanja baziranog na

¹ ETHOS tipologiju beskućništva i stambene isključenosti razvila je FEANTSA (Federacija nacionalnih organizacija koje rade s beskućnicima) i skupina stručnjaka EUROSTATATA. Tipologija je prevedena na 24 jezika, a hrvatski prijevod tipologije napravila je udruga CERANEEO – Centar za razvoj neprofitnih organizacija.

individualnim potrebama i težnjama pojedinaca. Kao primjer dobre prakse istaknuta je organizacija Emmaus² iz Francuske.

Usljedilo je izlaganje Zvonka Mlinara, potpredsjednika Hrvatske mreže za beskućnike pod nazivom *Inovativne socijalne usluge za beskućnike*. Izlagač je predstavio stambenu zajednicu za mlade beskućnike, inovativni model skrbi za beskućnike koji je odobren za financiranje putem natječaja Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Istaknuo je prednosti stambene zajednice u odnosu na prihvatilišta i prenoćišta. Posebno je istaknuto kako su u dvije i pol godine bila uključena dvanaestorica mladih beskućnika, od kojih se samo dva nisu uspjela integrirati u zajednicu. Zatim je predstavio trogodišnji projekt pod nazivom »Centar za pomoć i podršku beskućnicima i osobama u riziku od beskućništva«. Istaknuo je kako su u samom fokusu programa osobe koje ne koriste materijalna prava iz sustava socijalne skrbi, osobe koje žive u objektima koji nisu namijenjeni stanovanju te beskućnici i osobe u riziku od beskućništva s prebivalištem u Gradu Zagrebu koje koriste materijalna prava ili povremeno rade, a stanuju u unajmljenim stanovima ili sobama najčešće s prijateljima s istim problemima i potrebama. Izlaganje je završio prikazom primjera dobre prakse udruge Milosrđe iz Karlovca koja u suradnji s članicama Hrvatske mreže za beskućnike obrazuje i osposobljava beskućnike s ciljem povećanja radnih kompetencije.

Konferencija je završila izlaganjem Helene Babić, voditeljice prihvatilišta GD Crvenog križa iz Pule i Denisa Maslova, voditelja prenoćišta za beskućnike udruge MoST iz Splita pod nazivom *Hrvatska reprezentacija beskućnika*. Izlagači su se najprije osvrnuli na kratku povijest postojanja Hrvatske reprezentacije beskućnika.

Naglasili su kako Hrvatska reprezentacija beskućnika postoji već više od osam godina i kako joj je prvo natjecanje bilo u Milanu 2009. godine na Homeless World Cup-u. Od tada Hrvatska reprezentacija beskućnika bilježi nastupe u Parizu, Poznanu, Münchenu, Rio de Janeiru, Ljubljani, Klokotnici, Srebrenici, Zagrebu, Rijeci, Splitu, Osijeku, Crikvenici. Hrvatska nogometna reprezentacija beskućnika projekt je Hrvatske mreže za beskućnike. Izlagači su istaknuli ciljeve projekta: socijalno uključivanje korisnika kroz pozitivni utjecaj sporta, senzibiliziranje šire javnosti za problematiku beskućništva i socijalne isključenosti, promocija rada svih prihvatilišta/prenoćišta na području Republike Hrvatske te promocija hrvatskih sportsko-socijalnih programa na međunarodnom nivou. Prikazane su aktivnosti Hrvatske reprezentacije beskućnika provedene u 2017. godini. Najistaknutije aktivnosti bile su: sudjelovanje na sportskim igrama socijalne skrbi u Rovinju, promotivni turniri u Splitu, Puli i Zagrebu te prvi ljetni kamp u Driveniku pokraj Crikvenice u organizaciji Zdruga katoličkih skauta Riječke nadbiskupije.

Konferencija je donijela sažet prikaz stanja beskućništva u Hrvatskoj, naslovila je ključne probleme i izazove u području skrbi za beskućnike te dala smjernice za budući razvoj javnih politika usmjerenih rješavanju ovog problema.

Iva Mrdeža i Petra Bratoš
CERANEO – Centar za razvoj
neprofitnih organizacija, Zagreb

² Više o organizaciji na poveznici: <http://emmaus-france.org/>.